

IZHAJA VSAKI DAN

Ob vsakem sedeljah in praznikih ob 5., ob ponedeljkih ob 9. zjutraj. Prejemljive šteje se prodajajo po 3 nov. (6 stot.) v mnogih delavskih v Trstu in okolici, Gorici, Kranju, St. Petru, Pistoji, Sežani, Nabrežini, Sv. Luciji, Tolminu, Ajdovščini, Dornbergu itd. Zastarele šteje po 5 nov. (10 stot.).

OLASJE SE RAČUNAJO NA MILIMETRE v širini 1. in 2. vrsti. CENE: Trgovinske in obrtne oglašje po 8 st. mm, oglasne, zahvale, poslanice, oglašje denarnih zavodov po 20 st. mm. Za oglašje v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka naslednja vrsta K 2. Mali oglašji po 3 stot. beseda, najmanj pa 40 stot. Oglašje sprejema Inzeratni oddelek uprave „Edinosti“. — Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

NAROČNINA ZNAŠA

na vsa leta 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; na naročbe brez dopolnilne naročnine, se uprava ne ozira. Naročnina na tedensko izdajanje „EDINOSTI“ stane: celoletno K 520, pol leta 260.

Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nepravilna pisma se ne sprejemajo in rokopi si ne vračajo. Naročnina, oglašje in reklamacije se pošiljati na upravo lista. UREDNIŠTVO: ulica Giorgio Galatti 18 (Narodni dom). Izdajatelj in odgovorni urednik ŠTEFAN GODINA. Lastnik konsorcijski lista „Edinost“. — Tiskarica tiskarna konsorcijska lista „Edinost“ v Trstu, ul. Giorgio Galatti št. 18. Poštne-transportni račun št. 841-652. TELEFON št. 11-57.

„Nar. delav. organizacija“

priredi

v nedeljo 26. septem.

ob 10. uri predpoludne

v prostorih „Nar. doma“ v Trstu

velik shod

delavcev c. kr. javnih skladišč.

Dnevni red:

Gibanje v prosti luki in stališče N. D. O.

TOVARIŠI! Važnost dnevnega reda je najboljša vspehu! Dolžnost vsakega delavca je, da pride na ta shod.

TRST, dne 22. septembra 1909.

ODBOR „Nar. d. organ.“ v Trstu.

BRZOJAVNE VESTI.

Dijaški konvikt v Pazinu izročen Salezijancem.

PAZIN 23. Danes popoldne se je vršila skupščina „Dijaškega podpornega društva“. Narzočih je bilo kakih 300 oseb, med temi preko 200 kmetrov. Pri točki: odobrenje dogovora med dijaškim podpornim društvom, škofom Mahničem in Salezijanci iz Turina — se je razvila živalna debata. Za odobrenje so govorili predsednik dr. Dinko Trinežič, dr. Leginja, profesor Zgrablić in dr. Gržinić, a proti so govorili dr. Zuocon, dr. Janežič in dr. Bradič, ki so zahtevali, da se določi vsaj neka zagotovila v narodnem in finančnem pogledu.

Ko so hoteli zadnji govorniki obširneje govoriti o teh zagotovilih, je eden svedenikov predlagal konec debate, kar je bilo vsprejeto. Na glasovanju je bilo okoli 2000 glasov za, a 1500 proti, na kar je manjšina zapustila zborovanje.

Kranjski deželni zbor.

LJUBLJANA 23. Seja je bila odprta ob 10. uri predpoludne. Deželni glavar Šuklje je pozdravil zbornico in opisal veliki delavni program, ki ga bo imel izvršiti deželni zbor. Po overitju zapisnika zadnje seje in zaobljubi dveh novih poslancev so bile izvršene nadomestne volitve v nekatere zbornične odseke. Poročilo deželnega zbora o zadnjih splošnih in nadomestnih volitvah je bil izročen verifikacijskemu odseku, ki je bil s sklepom zbornice pozvan, da poroča tekom 48 ur. Potem ko so bili ortali predlogi izročeni posameznim odsekom, je začela razprava vloženih nujnih predlogov, in sicer dr. Šusteršič in tov. glede premembe deželnozbornskega poslovnika in razprava predloga dež. glavarja Šukljeja glede prinosov za vodovod iz melioracijskega zaklada oziroma uvedbe posebne melioracijske akcije za obkrajnjevanje z vodo kranjskih kraških občin.

Oba predloga sta bila sprejeta v nujnosti in meritumu.

PODLISTEK

Vsakdanje epizode.

Piše: Sonja Simčič.

„Ne ljubim trum šumečih, ki križajo se v mestu dan in noč. Samoto nemo, mir in mračno senco tožna duša ljubi mi nad vse!“

Stannjem na periferiji mesta in rada sem tu. — Sicer ni še tako samotno, kakor bi želela jaz, a ipak nastaja že rano zvečer mir — in trudna duša se upokojava, zaspi. — Od tu imam razgled na vse strani, a najmilejši mi je oni proti jugozapadu. — Obično mi je mil pogled na neko stran, ne da bi znala reči: zakaj. Tja se najraje oziram in proti tisti strani najraje ubiram korake. Dotim je zopet kraj, kamor bi mi bila muka iti. Zakaj je tako — kakor rečeno — ne znam. No, bo to tako, kakor če kdo ljubi neko barvo, ali pa rad neki napr.

Ob 2. uri popoldne je bila razprava pretrgana in določena, da se nadaljuje ob 4. popoldne.

Štajerski deželni zbor.

GRADEC 23. Med došlimi ulogami se nahaja med drugim tudi dopis okrožnega sodišča v Celju za dovoljenje, da sme sodišče radi različnih prestopkov kazensko preganjati dr. Kukovca. Več govornikov je utemeljevalo svoje nujne predloge glede lajšanja bede, Posl. Schoiswol (kršč. socijalec) je apeliral na zbornico, naj dovoli obilne podpore za nemške kmete, ki jim je toča uničila ves pridelek. Govornik je rekel, da mu ni možno obrniti se na državni zbor, ker ne mora isti zborovati zbog slovenske obstrukcije.

Na to opazko govornika so slovenski poslanci energično protestirali. V kontraverzo, ki je nastala med Slovenci na eni in posl. Schoiswolom na drugi strani, so se umešali tudi nemško-nacijonalni poslanci. Poslanec Schoiswol je zaklical: Resnico se zamore vedno povedati. — Konečno se je posrečilo deželnemu glavarju, da je vzpostavil mir.

Posl. Rožkar je utemeljeval svoj predlog radi suše na Spodnjem Štajerskem repliciral na opazko posl. Schoiswola in rekel, da je isti menda pozabil, kar so Slovenci nameravali s svojo obstrukcijo v državnem zboru. Edino agrarno-gospodarski razlog so prislili Slovenci na obstrukcijo (Oboklica) in slovenski obstrukciji v državnem zboru se je zahvaliti, da ni že dovoljen izvoz mesa iz Srbije in da ni v Avstriji ureden davek na žganje in pivo. (Dolgotrjni oboklici pri krščan. soc. in nemških nacijonalcih). — Posl. Schoiswol je zaklical posl. Rožkarju: Vi potiskate obstrukcijo na napačen tir. Mi vemo, pri čem smc.

Zbornica je potem izvolila deželne odbornike in njih namestnike. Valed kompromisa je bil deželnim odbornikom zopet izvoljen prof. Robič (kat. Slovenec).

Prihodnja seja jutri.

GRADEC 23. Posl. dr. Benkovič je ob trajnem nemiru zbornice v slovenskem jeziku utemeljeval svoj predlog radi bede v političnem okraju celjskem ter je nemški prosil, naj se predlog izroči finančnemu odseku. Pri glasovanju so se za izročitev dvignili le slovenski poslanci in socijalni demokrati ter nekoliko krščanskih socijalec, radi česar je bil predlog odklonjen. Slovenci so to ostro očitali Nemcem, ki so vzklikali: Mi nismo od Vaših izvajanj razumeli ničesar. Posl. Benkovič je zahteval poimensko glasovanje o svojem predlogu ter je v slovenskem jeziku kritikoval izjavo predsednika, češ, da je predlog odklonjen in da je posl. Benkovič prekasno izrazil željo po poimenskem glasovanju. Predsednik je rekel posl. Benkoviču, ki je zahteval besedo k poslovnemu redu, naj se poslužuje nemškega jezika, češ, on (deželni glavar) ne ume idiom a posl. Benkoviča. (Pohvala in dolgotrajno ploskanje pri nemško-svobodni miselnih poslancih in velik hrup in protestni kliči pri Slovencih). Posl. Benkovič je protestiral proti temu, da je deželni glavar označil slovenski jezik kakor idiom. (Velik nemir pri Nemcih). Deželni glavar je odvrnil, da se v tem ne more videti zapostavljenje slovenskega jezika. Posl. Benkovič je potem zahteval sklep seje in poimensko glasovanje o tem predlogu. (Ponovni nemir in protestni kliči pri Nemcih).

Deželni glavar je dal ta predlog na glasovanje. Za predlog so glasovali le Slovenci. Bil je torej odklonjen. (Številni mejklici). Na

— in baš tako srce ljubi neki kraj, a ne zna: zakaj! — Moja znanka, ki ima krasen alt, mi je zapela včasih turobno pesmico in jaz sem — zaplakala. Tako hladno-bolesten užitek mi je napravila ta pesem!

Poznala sem osebo, ki nikakor ni bila neurečna; ali ko sem jej pogledala v lice, zdelo se mi je, da je toliko skrite boli, zašrtano tam in bilo mi je vsikdar tako teško.

In tako je z mojimi jugozapadom. Oziram se tja, rodi se hrepenenje — po neznanem sreči, po nečem lepem, velikem, ki spi tam daleč v objemu solca. — Na tej strani je zavetišče za bolne svedenike. Minulo zime je bil prišel moj drugim zelo bolan, mlad svedenik. Bil je prava predpoda smrti. Videla sem ga čisto, ko je hodil na sprehod. Toliko da se je s težavo pomikal dalje.

Včasih sem čula, ko je kdo, zroč za njim, menil: „Ej, ta ne bo več dolgo!“ Žal mi ga je bilo in prosila sem Boga, da bi se zgodilo obratno in bi živel dolgo, dolgo. — Jaz sem bila skoro nverjena, da ozdravi. Zanimanjem sem opazovala spremembo na njem. In — ozdravil je! Vrnila se je zdrava barva v mlada, a prej tako blede lica; nogi, prej tremi, postali sta elastični, — življenje se je vrnilo, in jaz se radujem ob pogledu na to

to je posl. Ozmec (kat. Slov.) utemeljeval svoj predlog radi bede v ormužkem in ptujskem sodnijskem okraju, najprej v slovenskem potem v nemškem jeziku. Za izročitev tega predloga finanč. odseku je glasovala vsa zbornica. Posl. dr. Benkovič je zaklical Nemcem: To je najpristnejša pristranost. (Veselosť pri Nemcih).

Koncem seje je deželni glavar izjavil, da so mu bili izročeni trije v slovenskem jeziku sestavljeni spisi, ki jih ukaže prevesti na nemški jezik in jih da na jutranji seji predčitati.

Nevihite in povodnji.

PARIZ 23. V južni Franciji, izlasti v departementih Hérault in Gard, je grozna nevihta napravila velika opustošenja. Pred nevihto so bili v posamičnih okrajih lahki potresni sunki. Reke so izstopile in ovirajo s poplavi vsak promet. Ker je še poljskih pridelkov na polju je uničila povodenj. — Dve ženski so odneali valovi, ki sta utonile.

CARIGRAD 23. Listi poročajo o poplavi v Holmsu v Siriji, utonilo je okoli sto oseb.

NEW ORLEANS 23. Povodom zadnjega orkana, ki je razsajal v meksikanskem zalivu, je izgubilo življenje okoli 300 ljudi.

Bomba pri mostu.

NEW-JORK 23. Glasom neke brzogavke iz El Pasa v Teksasu, so včeraj po noči našli bombo blizu mosta, ki vodi preko Rio Grande v meksikansko mesto. Inzrez. Na tem mestu sta se imela dne 16. oktobra sestati predsednik Taft in meksikanski predsednik. Aretiranih je bilo 20 oseb.

Boji v Severni Afriki.

MELILA 23. Divizija Sottomayor je po slabem odporu sovražnika zasedla Sukel-Had Mavri so pobegnili.

Dunaj 23. Ravnatelj avstrijskega kreditnega zavoda za trgovino in obrt Julij Nossal je danes umrl.

Haag V proračunu za leto 1910 znašajo dohodki 198, 739, 856, stroški 185, 862, 351 goldinarjev.

Debata v tržaškem mest. svetu

o premestitvi sloven. učiteljskega v Gorico.

Svet. Pittoni je povedal, da se socijalisti pečajo z mislijo revizije brnekega programa, prizadevaje si, razviti ga tako, kakor to pred leti še ni bilo možno. Misli, da bi bilo potrebno obširnega obrazloženja atališča ene in druge stranke, da bi bilo strankam možno spoznati obojestranske zahteve in se sporazumeti.

Ali pride v Avstrijo do sporazuma med narodi, ali pa se bo nadaljevalo z boji v škodo vseh. Narodi delajo politiko negacijo in dosežajo s tem to, da ne doseže nihče ničesar. Socijalisti smatrajo med tem za svoje nalogo, da igrajo ulogo pomirjevalcev med nasprotniki. Socijalistom nasproti stoji nekateri zgodovinski in nekateri mladi narodi, to je: narodi brez zgodovine.

Zgodovinski narodi so si pridobili tekom stoletij vsa potrebna sredstva za kulturo in razvoj; mladi narodi, ki so stopili na površje še le pred nekaj desetletji, pa skušajo doseči isto. A greši se od ene in druge strani. Greše zgodovinski narodi, ker nočejo priznati

čudovito spremembo, kakor bi šlo za zdravje rojstnega brata, ki mi pa, žal, spi nevzdravno spanje pod črno, grobno pratio.

Tudi mali „Benjamin“ — tako ga nazivam v mislih, — se raduje na vrnjenem življenju in je živahen, priden. Pomaga vrtanju, dviga padlo perilo in nagaža drugo, sbratu. Majhen je Benjamin, a njegov prijatelj visok in močan in — dober. Pa poveza Benjamin stol na njega, kapo mu poteka na oči itd. — Drugo krat mu je paž in mu dviga karkoli. In velikan kakor da ne vidi in je vstrpljiv s malim Benjaminom. Moj njimi je tudi starček, slaboten, upognjen. Mlajši mu prinášajo stol in on jim se zahvaljuje in se. In spominjam se ob teh prizorih neke velike, lepe duše, ki prebiva v bolnem, slabotnem telesu, in postajam žalostna. — Zvečer je to najlepše, osobito v letnih vedorih. Iz te hiše se čuje glas goali, iz druge glasovirja, pa tamburice, in vsi ti svoki plavajo tja v čarobno, mirno, letno noč. Jaz, ali alonim ob oknu, ali se sprehajam po hodniku in — sanjam.

Lepo je v takih nočeh v moji duši, tako lepo, ko v senčilo. Da, lepo in žalostno ob enem, tako žalostno, kakor v cerkvi, ko je vredi nje črna krita in pevajo turobni „requiem“.

mladim narodom razvoje; greši se od strani teh poslednjih, ker mislijo v svoji nepotrpežljivosti, da se da z dvema vrticema kakega zakona doseči ono, kar so dosegli drugi z naporom stoletij. Slovenci, ki zahtevajo, da se namesti slovenska šola v Gorici, kjer je italijanska večina poleg močne slovenske manjšine, se upirajo z obstrukcijo otvoritvi italijanske juridične fakultete v Trstu, ki ima veliko italijansko večino in slovensko manjšino. Vlada pa daja pravo sedaj eni, sedaj drugi stranki, samo da drži državo v neprestani agitaciji. Iz vseh navedenih razlogov ne more torej glasovati za predloženi dnevni red. Ne more se smatrati za razžaljenje za svoj narod, ako pridejo možje drugega naroda z nami študirati. Zato smatra izraz, da hoče vlada iz Gorice napraviti plodišče za slovenske učitelje, kakor razžaljenje za slovenski narod, katerega on noče žaliti.

Dr. u Slaviku, ki očita Italijanom, da nečejo priznati Slovincem pravice, očita govorniku, da se more to isto reči o Slovanih, ki z obstrukcijo ovirajo osnutje italijanskega vseučilišča. Govornik je povdarjal končno, da ne pride do mira, dokler ne začnemo pri sebi, dokler bomo čakali, da bo vlada posredovala med nami, mesto da bi mi narekovali vladi.

Predlagal je dnevni red, s katerim pozivlja občinski odbor, naj stori potrebne priprave, da se sestavi komisija, ki bo imela nalog, da brez vladnega posredovanja doseže narodni sporazum v vseh kulturnih vprašanjih.

Na to se je oglasil za besedo govornik večine dr. Mrach, reki, da ni res, da bi Italijani zavirali kulturni razvoj Slovanov. Skliceval se je na slovenske šole v okolici. Če se Italijani upirajo proti učiteljsku v Gorici, se ne upirajo proti šoli, ampak proti kraju, kjer jo hočejo namestiti. Iz okolnosti, da je Gorica glavno mesto dvojezične dežele, se ne sledi, da bi radi dvojezičnosti kake pokrajine moralo biti tudi glavno mesto dvojezično. Tudi proti nemškim šolam, na katere se je skliceval dr. Slavik, so Italijani že opetovano protestirali, a brezuspešno.

Govornik smatra politiko, ki bi jo hoteli socijalisti uvesti med nami, za fantastično. — Pittoni govori o dveh narodih pokrajine, kakor da bi šlo za dva naroda, ki sta oborožena enakim orožjem, v enakih razmerah in z enakimi pravicami. A mej tem, ko vlada očividno podpira Slovence, še ni izpolnila niti ene zahteve Italijanov. Ne umeje politike, po kateri naj bi se dalo vse onemu, ki prihaja v naša mesta od danes na jutri, boteč se jih polastiti. Ni to uloga pomirjevalcev med enim in drugim narodom, ako se hoče narodu, ki prihaja nepričakovano, dati iste pravice, kakor narodu, ki je v svoji hiši. On je torej proti Pittonijevemu predlogu. A glede želje, da bi se emancipirali od vlade, želi s Pittonijem isto tudi govornik. „Oh, ako bi se mogli osvoboditi enkrat za vselej...“ (Ta vzklik je prišel gotovo iz srca. Op. ur.)

Na to se je oglasil za besedo svetovalec dr. Rybář, ki je izjavil: V svojem krasnem inavguralnem govoru je župan izrazil željo, da bi se kolegi posvetili delu. Kolegi večine odgovarjajo na to željo s tem, da prirejajo narodno demonstracijo s predlogom, naj se protestira proti vladi in proti Slovanom. Ali ta protest ne bo imel nikakega vpeha. Ne bi bil govoril danes, ako ne bi bil predložil dnevnega reda, ki pozivlja občinski odbor, naj uvede pogajanje med obema narodnostima v dosego sporazumljenja ob šol-

Tužno je, ker se bade spomini, spomini na one dni in leta, ki so mi prinesle toliko gorja, toliko solza.

Spominjam se trpeče, zdaj že davno mrtve mamice, zahrepenavam po njej, da bi mi se vrnila, ako tudi le za uro; da bi jej povedala, kako mi je, da bi se izplakala na ljubečem srcu drage, nezabne! — Ali, da bi imela vsaj brata, sestro — ki bi mi bila dobra, ki bi občustvovala z mano, me tešila, ko bi prišli teški dnevi. A — nikogar, na širnem svetu, nikogar. — In nekoč sem imela — vse...

Imela sem zlato mamico, ki me je ljubila nad vse, imela brata in sestro in — a ni jih, ni jih danes več. V take in slične misli se ugrabljam ob tihih večerih in ko sem, trudna misli in boli, zasopala, mučijo me žalostne sanje, v katerih vidim umirati drago mamico, in vzhajam se iz te. In žalostno mi je potem v duši, tako bolno in težko, kakor mi je bilo onega usodnega dne, ko me je radnjikrat objela in poljubila na smrt izmučena mamica.

Naj bo svet še tako lep, za nas ima le malo zanimanja, ako hodimo po njem s globoko žalostjo v srcu, neutešenim hrepenenjem v duši in solzami v očeh!

skih vprašanj. Brez drugega bi soglašal s predlogom Pittonija (Mrmranje), ako bi se mogel nadejati, da bo želja svetovalec Pittonija uslišana, ali žalibog, izkušnja nas uči, da je bila italijanska večina v Gorici, kakor tudi v Istri vsikdar nasprotna temu. (Glas izmed socijalistov: V Istri ne!) Ako bi morali čakati, da nam Italijani dajo slovenske šole, morali bi dolgo čakati.

V Istri nimamo niti ljudskih šol, do katerih imamo pravico (Hrup). Ako ne verujete obrnite se do 'namestništva (Ponoven hrup). Na galeriji se motijo, ako menijo, da nam bodo s krikom imponirali. Jaz ne govorim tukaj za galerijo, ampak kolegom. In ti poslednji bi morali skrbeti v interesu mirne razprave in ugleda te zbornice, da se galerija ne bo vmešavala v razpravo. Zadnja leta je prenehala ta nepristojnost in galerija se je navadno vedla kakor se spodobi. Sedaj pa se zdi, da zopet upa, da bo uplivala svojim krikom. Toda zapomni naj si, da se mi ne bomo pustili terorizirati od nje.

Ta odločna izjava je vplivala v toliko, da je župan pozval galerijo, naj bo mirna, na kar je dr. Rybář nadaljeval:

V Istri nam gospodovala italijan. stranka ne dovoljuje niti toliko šol, kolikor jih neobhodno potrebujemo. Prišlo je do sporazumljenja, po katerem bi nam morali dati vsaj po tri šole na leto. Zadnja leta nam niso dali niti teh. Tudi tu v Trstu je ista stvar. Svet, Mrach se je skliceval na šole, ki smo jih dobili v okolici. Ali te ste nam jih morali dati. Toda v mestu nam nečete dati niti ene slovenske šole... ker to da bi bilo insult za italijanstvo Trsta.

Priznavam, da je italijanska narodnost v večini, ali istotako neoporečno je, da je v mestu močna slovenska manjšina, kakor dokazujejo to zadnje volitve. V četrtim kolegiju I. okraja ni bil n. pr. valed naše udeležbe izvoljen noben kandidat in socijalisti in liberalci so se morali boriti na ožjih volitvah.

In ti naši volilci niso bili kaki ptujci, ki so prišli včeraj ali predvčerajšnjem v Trst, ampak ljudje, ki so že več let v Trstu, kajti za volitev v četrti kuriji je potrebno vsaj 3letno bivanje. A če je v mestu Slovanov, imajo tudi pravico do svojih šol tudi v mestu. Ne govorite nam torej, da občina vrši svojo dolžnost nasproti manjšini.

Kar se tiče slovenske ljudske šole v Gorici, so jo namestili daleč od središča, v povsem neprimerno poslopje, v neko bivšo kopensko, valed česar so si Slovenci raje ustanovili svojo šolo, ki jo vzdržujejo svojim denarjem, ker Slovenci v Gorici potrebujejo šole, ne pa kasarene.

Tako smo morali storiti sicer tudi v Trstu, kjer štejejo naše privatne šole 1200 učencev, med katerimi ni niti jednega Italijana. Italijani ne pošiljajo svojih otrok v slovenske šole, pač pa jih pošiljajo v nemške. (Glas izmed Italijanov: Žalibog da je to res!) In zato ne bodo nič koristili vsi njihovi protesti proti nemškim šolam, golek Italijani sami napolnjujejo nemške šole z italijanskimi otroci. (Zivahno odobravanje med Italijani. Svet, Pittoni je zaklical: Evo, tu soglašate!)

Res je, da smo se uprli vseučilišču v Trstu, ali razloge temu sem povedal v parlamentu v mešani komisiji. Italijani v teh krajih imajo vseh šol, ki jih želijo, izvemši edino vseučilišče. Italijani imajo svoje šole celo v krajih, kjer jih ni! (Hrup) Imajo gimnazij v Kopru in mogli bi imeti realno in gimnazijo v Trstu, ako bi se občina ne upirala svojo glavno, da hoče vzdrževati ti šoli na lastne stroške. Imajo obrtno šolo in trgovsko in navtično akademijo. A Slovenci? Nimajo niti ljudskih šol, kjer bi jih morali imeti! Nimajo srednje šole in morajo obiskovati ali italijanske ali nemške. Nimajo ne trgovske šole, ne akademije. A potem hočete zahtevati, da bi vam mi, ki nimamo ničesar in po vaši krivdi niti lastnih šol ne, pomagamo priboriti univerzo!!

Ko boste vi vršili svojo dolžnost nasproti nam, tudi mi vam privolimo šole, ki vam še manjka! Naučite se biti pravični, kakor vas uči spoštovani Pittoni!

Svetovalec Pittoni: Tudi vi! Tudi vi! Svetovalec dr. Rybář: Svet, Pittoni ve, da jaz nisem bil nikoli nasproten italijanski unizerzi (Klici: Ali kje?!). Italijani pa so nasprotovali celo italijanskemu gimnaziju. Kam naj bi bili deli to šole? Morda na vrh Učke, ali pa v kako vas pastirjev? Zato ne morem vsprejeti očetovskega pouka spoštovanega Pittonija in bom glasoval proti predlogu.

Svet, Pittoni se je oglasil ponovno za besedo ter rekel, da svet, dr. Mrach bržkone ni umel njegovega predloga. Ako danes še niste zreli za kompromise, boste to nekega dne, kakor vaši narodnjaki v drugih deželah. Konečno je omenjal, da pomanjkanje slovenskih šol ni odvisno od strankarskih nasprotov, ampak od deželnih uprav. A šole ne primanjkujejo le Slovincem in Hrvatom, marveč tudi Italijanom.

„Veleizdajniški proces“
v Zagrebu.
(153. dan razprave.)

Zagreb, 22. IX.
Danes je branitelj dr. Dušan Popović zavrnil svoj obrambni govor. Najprej je omenjal trditve državnega pravdnika, da so se kme-

tje v okraju Vrginmost veselili, da pride do vojne s Srbijo. To je izključeno, ker konservativni kmetje sploh sovražijo vojno. Glede Oreščanina je izjavil govornik, da je mogel pač služiti Adamu Pribičeviću kakor „adresa“, ne pa da bi bil obveščen o zaroti. Pisma, zaplenjena Oreščaninu, vsebujejo le platišne ekspektacije. Za taktiko generaliziranja od strani državnega pravdnika je karakteristično njegovo izražanje izpovedi priče Sreča. Govornik je hotel govoriti o cirilici, ali predsednik mu je to zabranil. Dr. Popović: Oreščanin ni osebno, ampak kakor Srb deloval za uvedbo cirilice. Da je Oreščanin deloval skupno z Bekičem, je umevno, ali to vendar ni bila nikakava veleizdaja. Glede obtožbenca Lukača je govornik izjavil, da proti temu ne govori ničesar razun slike kralja Petra. Kar se dostaja obtožbenca popa Milica, je naglašal govornik, da okolnosti, da je člen srbske samostalne stranke, da je nabiral naročnike za „Srbsko Kolo“ in da je bil v Srbiji v oblikih, ne podajajo nikakega dokaza o njegovi krivdi. Obtožbenca Gaju Zivkovića se očita, da je občeval s Petrovičem, obtožbenca Petrovića pa, da je občeval s Zivkovičem. (Na ta način bi mogli vsi srbski narod v avstro-ogrski monarhiji obtožiti radi veleizdaje, ker človek občeje s človekom, ta zopet z drugim človekom itd. Op. ured.) Petrović je rekel, da bodo Hrvatje poginili čez Kolpo in tu da bo Srbija. Kako resno je mislil s revolucijo, je razvidno iz tega, da je te šaljive izjave napravil javno in da si nimalo ni prizadeval, da bi skril svoje prevratne načrte. Z veliko toplota je branitelj branil kmeta Jovanovića, katerega izjave nikakor niso bile veleizdajalske, ter je žigosal pričo Varovića, kaznjence, ki je v nadi, da si s takim pričevanjem pridobi svobodo, skuša obremeniti obtožbenca.

Obtožbenca Srečica je javni tožitelj sam skušal razbremeniti, ali je izjavil, da je v sodni dvorani zagrešil veleizdajo s tem, da je odobral stremeljenja družin obtožencev, česar pa v resnici Srečic ni storil.

Na ta je govornik dokazoval nekrivdo obtožencev Miljevića, Momčilovića in Borovića. Poslednjemu se podtika, da bi bil rekel: ako bi bili vsi Srbi taki kakor on, ne bi bilo več Hrvatov. Borović je tuberkulozik. Ozirom na zlomljeno življensko silo svojo je rekel, da, ako bi bili vsi Srbi tako bolni kakor on, bi bil srbski narod na izumiranju. To je bil smisel njegovih besed. To vendar ni nikakava veleizdaja. Obtož. Truhović je bil obtožen, da je hotel iti v Ameriko in da je pisal svoji ženi, naj njegova korespondenca seže. (Kdo nima korespondence, o katerih ne želi, da bi prišla drugim v roke?! Op. ured.) Kar se tiče glorificiranja kralja Petra, so dosegli rekord — madjarski listi. Zmota je, ako se iz poskusa samomora Adama Pribičevića sklepa njegovo krivdo.

Branitelj dr. Dušan Popović je zaključil:

Ne naslovijam na vas, gospoda sodniki, nikakega apela kakor branitelj, ampak storiti hočem svojo dolžnost kakor človek s polnim uverjenjem v skladu z vestjo in vsem, kar sem govoril, s čutstvom patrijotičnim in človečanskim. Ne pozabite, gospodje sodniki, da je politika spremenljiva, pravica pa večna (predsednik mu je tu segnil v besedo), a od vas, gospodje sodniki, ne zahtevajo branitelji ničesar drugega, nego pravice.

Po kratkem odmoru je dobil besedo branitelj dr. Roknić, povdarjajoč, da je že dr. Hinković podredil ostri kritiki zastareli kazenski zakon. Tu se osumlja ravno državo ohranjajoči element. Ne more se zahtevati od Srbov, da bi zatajili svojo narodno individualnost, da bi se odrekli svojim narodnim in kulturnim idealom.

Na to je govornik razpravljal o privilegijah, ki so bili podeljeni Srbom. Ideja ustanovitve gimnazije v Korenici n. pr. ni nova. Sprožena je bila že v letu 1885. Za predlog obtož. Kalemberja so glasovali vsi člani cerkvenega kongresa, škofje in en tajni svetnik Njeg. Veličanstva! Zatem je govornik pojasnjeval posamične simptome ter je govoril o vlogi Mija Ervačenina, ki je bila povsem neškodljiva. Kaka kooperacija radikalcev in samostalcev v Dubici je izključena, ker sta si Ervačanin in pope Opačić smrtne sovražnika. Pesmi „Hajte Srbi svi na lijevo krilo, ne bi li naše Sarajevo bilo“ pripisuje drž. pravdnik veleizdajniško tendenco, peval pa jo je tudi naš 70. polk, ko je Sarajevo otimal Hadžiloji!

Mijo Ervačenin je bil šel h kralju Petru javno, a govoril je o tej avdiaciji v brošuri, ki doslej ni bila oficirirana. Plačani agenti so vsikdar sumljive osebe, propalce, ki delajo tajno; a nemožno je, da bi bil kak vladar v svezah s takimi ljudmi. Mijo Ervačanin pa ni ničesar zakrival, zato tudi njegovi obliki niso mogli imeti tiste tendencije, ki mu jo obtožba imputira.

Nadaljevanje razprave ob 3. uri popoldne.

ZAGREB 23. Branitelj dr. Mazzura je danes nadaljeval svoj brambeni govor in je obširno govoril o državno-pravnem stališču Bosne in Hercegovine. Izjavil je, da se določb § 58 kaz. zak. ne more uporabiti na cmenjeni deželi. Na to je prešel na izpovedbe Nastića, o čemer mu pa predsednik ni pustil dalje govoriti. Dr. Mazzura je hotel potem prečitati nekoliko saborskih govorov in neko parlamentarno izjavo, kar pa predsednik ni dopustil.

Konečno je predlagal, naj sodišče izreče oprostitelno obsodbo. — Potem sta govorila dr. Španić in dr. Belobrč. Ob 12. uri je bila seja prekinjena in se bo nadaljevala ob 3. uri popoldne.

Gospodarski vestnik.

Sporočila o važnejih gospodarskih pojavih zlasti na Balkanu; potem pa: delavski trg (zvišanje ali znižanje produkcije, blagovne cene, štrajki itd.); veleprodajta (karteli, trusti, monopoli); seosljaina politika (delavsko zavarovanje, brezposelnost itd.); zavarovalstvo; elektrika in vodne sile; kovine; stavbeni material (kamenje, cement, opeka les itd.); promet na suhom (železnice, avtomobili itd.); promet na vodi (parobrodi, luke, kanali); promet v zraku (letalni stroji, zrakoplovi itd.); izsemlitve; konsum (sladkor, kava, petrolej itd.); nova podjetja itd., itd.

Sestavlja PLUTUS.

Parobrodarstvo.

Naša južna društva dobé zopet novega tekmeca. Z grško - angleškim denarjem se je osnovalo parobrodarsko podjetje Elleno-Anglo, ki hoče uvesti na progi Levanta in Severna Evropa le blagovni promet, med Trstom in New Yorkom pa poleg tega tudi pasazirnega.

Istočasno je dovolila avstrijska vlada ustanovitev parobrodarskega delniškega društva Dalmatia z osnovno glavnico 4 milj. kron. Sedež ima Dalmatia, o kateri se je že itak mnogo pisalo, v Trstu in je zaudežen pri njej tudi slovenski kapital.

Angleško parobrodarstvo nazaduje zadnje mesece. „Kölnische Volkszeitung“ z dne 13. julija dokazuje to o priliki razmotrivanja splošnega angleškega gospodarskega nazadovanja, ki sledi iz statistike o letu 1908, ki je izdala angleška vlada. Skupni uvoz Anglije iznaša zadnja tri leta (istočasen izvoz je pridejan v oklepajih):

1908	593	funtov (377)
1907	646	„ (426)
1906	608	„ (376)

(En funt iznaša okolu 24½ kron).

V Hamburgu je promet zadnjega poluleta zaostal za istim terminom lani. Tekom prvega poluleta je v Hamburg odšlo oziroma prišlo

1909:	7969	ladij prišlo,	8007	odšlo
1908:	8268	„	8209	„

Parobrodarska tvrdka na Raki Nicolichtgi & Comp. je morala prodati svoj edini parobrod Jandificienter za svoto 250.000 kron. Tvrdka zvrča vso krivdo na ogrsko trgovsko ministerstvo, ki obljublja že dolgo velike subvencije a je ostalo doslej vse pri besedah.

Deželnozborske volitve na Gorškem.

Na shodu, ki ga je sklical odbor združenih slovenskih strank, so bili za splošno kurijo v italijanskem volilnem okraju postavljeni sledeči števeni kandidati: Luka Dugar iz Gorice, Josip Fabčić, poslovodja goriške tiskarne, in Alojzij Brajnik iz Barke. Lhvi raznašajo po slovenskih lokalih v mestu glasovnice laških kandidatov, ker upajo, da bodo Slovenci, kakor lani, tudi letos vodili laške kandidate ts ali one stranke. Posebno hudo agitirajo v Kožbani in Medani, ker boj bo hud in bodo rabili vsak glas. Upati je, da Slovenci ne bodo pomagali ni eni ni drugi laški stranki, in da bodo prvič letos glasovali za svoje števene kandidate, da tako pokazejo svojo moč tudi v laškem volilnem okraju. — Interesantna je izjava, ki jo je podal kmečki stranki dolgoletni bivši deželni poslanec in odbornika namestnik, gospod Anton Klančič, župan Podgorci. V Gregorčičevi okrožnici se omenja namreč tudi gosp. Klančiča kakor eventualnega klerikalnega kandidata za kmečke občine. Na to je izjavil gosp. Klančič, da je pristal kmečke stranke in da nima s klerikalci nobenega stika več. Gosp. Klančič ni bil nikoli preveč vnet za klerikalno politiko, da-si je toliko let sedel v dotičnem klubu. Gregorčičeva stranka ga je silila, ker je Klančič ugledele moč in je njegovo ime veliko koristilo na volitvah. — Kmečka stranka je imela v nedeljo kar pet volilnih shodov, in sicer: na Branjšicah, v Batah, na Vrhu, v Anhovem in Desklah. Volilna agitacija vseh strank je po deželi nad vse intenzivna.

Dnevne vesti.

Poziv radl deželnozborskih volitev na Gorškem. Svoje prijatelje in somišljenike na Gorškem prosimo, naj nam proti povračilu stroškov sporoče v nedeljo brzojavno izid volitev v posameznih občinah.

Naš list izide prihodnji ponedeljek ob navadni uri, tako, da ga bodo imeli gorški naročniki v rokah većinom že predpoludne. V interesu vseh onih, ki jim je na tem ležeče, da doznajo hitro izide volitev v posameznih krajih dežele, je torej, da dobimo takoj točna poročila iz cele dežele.

Višima poštnima kontrolorjema sta imenovana kontrolorja gg. Gregor Bartol in Josip Stok.

Češki dijaki v Trstu. V torek so si češki gostje ogledali znamenitosti našega mesta, posebno cerkev sv. Justa in grad, ladijedelnico sv. Marka, deloma novo luko in ostalo mesto. V torek popoldne so priredili izlet v večjih gradah na razne kraje: Miramar, Portorose in Opčine. Posebno lepo so bili seveda vpre-

jetli na Opčinah. Že pri obelisku jih je pričakovala deputacija vaščanov z gosp. šolaskim voditeljem in poslancom Ferlugo na čelu. Pri hiši g. Goriupa so vsprejela mile goste openska dekleta, ki so sipala z oken sveže cvetlice na češke dijake. Openske gospice pa so podarile češki gospici dijakinji lep svež bouquet. Pred gostilno Malalan smo se skupno: domačini in pa češki gostje fotografirali. Na pogostitvi niso severni bratje mogli prehlvaliti dobrote in ukusnosti naših vin, posebno belega prosekarja in kraškega terana. G. poslanec St. Ferluga je na to nazdravil češkim gostom ter završil pozdravni govar z navdušenimi besedami:

Pozdravljena mi bodi, o j češka ti mladina, s ponosom gleda na te slovanska domovina! Dokler Slovanstvo ima navdušenih sinov, ne bo de nam sovražnik še izkopal grobov. In proti tem grobom Kdo brani nas vsikdar? To Čehi so najprvi in njim veljaj: Na s d a r!

Ob vbranem petju čeških narodnih pesmi in češke himne „Kde dumav muj“ smo zapustili priprizajne Opčine. Slava zavednim Opencem!

V torek zvečer ob 12. uri so se odpeljali Čehi v Benetke, ter se većinom povrnili v naše mesto nazaj, v četrtek, zjutraj. Valed neljube pomote ni jim bilo možno odpotovati ob 8. uri zjutraj. Ogledali so si še nekoliko Trst ter potem odšli od 1. uri pop. nazaj v svojo zlato Prago.

Naj bi jim bila vožnja srečna, a spomin na bivanje v naši sredi prijeten!

Povsod po potih so jim bili vodniki in tolmači tukajšnji slov. tovariši iz slov. akad. fer. društva „Balkan“.

„Independentu“. Trditve dra. Slavika, da so Italijani sploh sovražni vsakemu kulturnemu napredku Slovincem, označa „Independentu“ kakor laž ter vaklika: „Ali se more biti bolj lažnjiv?“

Da, dragi „Independentu“ — možno je biti bolj lažnjivim, nego je dr. Slavik — ali bolj lažnjiv nego „Independentu“, ne more biti nobeden, niti lažnjivi Kljukec ne.

Ne treba, da iztaknemo drugega, nego znani članek „Independenta“ „Il trucco delle serve“. Tako zlobne in ob enem bedaste laži ni napisal še noben tržaški list.

A italijanski tržaški listi se menda že dovolj lagali o Slovincih!

Dotična trditve dra Slavika odgovarja popolnoma resnici. In če „Independentu“ pozivlja dra. Slavika, naj navede slučaje, v katerih so se Italijani upirali pravičnim kulturnim zahtevam Slovincem, je to gola nesramnost. Ako bi mi hoteli naštevati vse take neštivilne slučaje, vemo, da bi „Independentu“ zakrlical: „Saj te zahteve Slovincem niso pravične, marveč: „voprassazioni ed insulti alla nostra gloriosa nazionalità“!

Sicer naj „Independentu“ našteje najprej vse one naše kulturne postulate, ki so jih Italijani podpirali direktno ali indirektno!! Kakšna je dispozicija Italijanov proti Slovincem, kaže najbolj očito predsinočni nastop demonstrirajoče italijanske mase, ki je žvižgala in dvigala pesti pred hišo v ulici Acquedotto, kjer je — brez vsakega napisa — nastanjena slovenska ljudska šola, ki jo mi revali Slovenci (po „Independentu“: narod težakov in dekel) vzdržujemo se svojimi žulji!! Torej niti ljudske šole na lastne stroške in v lastni hiši nam Italijani ne privoščajo, a „Independentu“ ima še drzno čelo za samohvalo kakor da Italijani ne bi nasprotovali kulturnemu napredku Slovincem!!

Bolj očito te, dragi „Independentu“, troje ljudstvo ni moglo postaviti na laž!

Dr. Marani — likvidiran! — Včerajšnji „Independentu“ se čudi, da ni bilo nič več čuti od dr. Maranija potem, ko je javnost tako nafsarbal.

„Independentu“ sodi po tem, da naznanja dr. Marani a tem molkom svojo likvidacijo, ter pristavlja, da je to tudi edino pametno, kar more storiti.

Ironizirajo — sami sebe! V svojem poročilu o debati v mestnem svetu radi predlaganega protesta proti premestitvi slovenskega učiteljskega v Gorico beleži „Piccolo“: „ironičen aplavz na strani večine“ tedaj, ko je dr. Rybář apostrofiral Italijane, da dotlej, dokler bodo Italijani pošiljali svoje otroke v nemške šole, ne morejo imeti njihovi protesti proti nemškim šolam nikakega efekta.

Zakaj „ironičen“ aplavz? Kaj je bilo tu ironizovati? Mari ni dr. Rybář govoril resnice, ko je rekel, da mnogi Italijani pošiljajo svoje otroke v nemške šole, da-si jim je neštivilo raznih italijanskih šol na razpolago?! In mari ni res, da voditelji istih Italijanov ob vsaki priliki protestirajo proti nemškim šolam in navadajo vlado, ker vržuje te šole?!

Če so hoteli gospodje na strani večine ironizirati resnične afirmacije dra. Rybářa in smešiti njegovo očitjanje na adresu Italijanov, radi notoričnega pošiljanja italijanskih otrok v nemške šole — potem bi morali priti do logičnega zaključka, da odobrujejo tako pošiljanje. A kaj naj rečemo potem o njihovih protestih?! Jim moremo-li priznati najmanj resnosti? Je-li kako čudo, da jih vlada jednostavno ne smatra resnimi?! Ali ni imel torej dr. Rybář prav, če je trdil, da ob taki diskrepanci med protesti in

praktičnim postopanjem ne morejo imeti prosti nikakega efekta?!

Vprašanje je enostavno: ali odobrujejo Italijani pošiljanje italijanskih otrok v nemške šole, ali ne odobrujejo? Le tedaj, če bi odobraval, bi tisti "ironični smeh" mogel veljati dru. Rybářu — ali tako odobravanje je izključeno po vseh programatičnih izjavah italijanske politike. Če pa ne odobrujejo takega pošiljanja — in o tem smo prepričani — potem velja zašlužen ironični smeh vsem tistim njihovim narodnjakom, ki vkljub vsemu rotnju po listih in plakatih pošiljajo še vedno svoje otroke v nemške šole!

Kdo je torej zapal ironiji, smešnosti? — Zli se, da je italijanska liberalna stranka po brezsmiselnosti, nelogičnosti in brezglavosti svoje politike zlezla tako nizko, da je izgubila vsako orijentacijo in da se niti tega ne zaveda več, kdaj — ironizuje svojce in sebe!!

"Narodna zbirka 20. IX." — Cenjeni čitatelji se bodo še spominjali na oglas tukajšnjega akad. društva "Balkan" za "narodno zbirko". To društvo je napravilo seveda prošnjo na c. kr. namestništvo v Trstu za dovoljenje te zbirke. Toda, česar se je bilo bati, se je uresničilo: slavna oblast je zbirko prepovedala. To se pravi: prepovedana je le javna zbirka, nihče pa ne more prepovedati privatne zbirke. To je pravica, ki je nikdo ne more odreči, a posebno še v tem slučaju, ko imajo društva, katerim v prid se pripravljajo omenjena zbirka, po pravih določbah pravico za nabiranje prispevkov. Slov. akad. društvo "Balkan" ne more torej nikdo zabraniti vprejemanja došlih mu dobrovoljnih darov v spomin žrtav XX. septembra.

Trafikanti proti "Piccolo". "Piccolo" je edini list v Trstu, ki je prisilil preprodajalce svojega lista, naj se zadovoljujejo s 5 odstotno provizijo mesto običajno 10 odstotne, kakor jo plačujejo vsi drugi listi. Sedaj so vsi lastniki in lastnice tobakarn v skupni spomenici zahtevali od uprave "Piccola", naj od sedaj plača 10 odst. provizije, in zagrozili so, da v protivnem slučaju nočejo več prodajati "Piccola". Znano nam je, da je židovsko-kapitalistični list storil vse mogoče, da bi prisilil trafikantije v to, da umaknejo spomenico.

Prokleta zvezda! Ne mineva mesec dni, da ne bi imeli kaj pisati o peteročrni zvezdi na Rossetijevem spomeniku. Kakor že nešteto-krat, tako so tudi minolo soboto odbili to prokleta zvezdo. Po "Piccolovem" poročilu je bila tam minolo soboto po noči cela — revolucija. Ob 1. uri popolnosti da so "partijoti" nasikili rečeno zvezdo ter jo s klavirjem odbili.

Obenem pa da so streljali z revolverji proti kavarni "Milano", kjer se shaja ona mladina, ki si je nadela nalogo, da čuva to "peteročrno".

Ker treba, da se resnica prav spozna, uverjati "Piccola" ravno narobe, menim, da se je streljalo iz kavarne in ne v kavarno, kakor piše "Piccolo".

Tudi dejstvo, da je višji komisar Mlekus dal preiskati goste kavarne "Milano" potrjuje to domnevanje!

Vprašanje je: je-li vredna ena malenkostna zvezda, da toliko ljudi izgublja okoli nje cele noči in da se izpostavlja stalnim nevarnostim?!

Gotovo je namreč, da bo ta zvezda stala vzrok naskokom — ako ne bo tam stalnega redarja, ki bo branil ene bronaste peteročrne zvezde! — Recimo, da se določi (Menda je že določeno. Ured.) stalno stražo za to neumnost, bo ta straža požirala cele štiri moše c. kr. redarstva na vsakih 24 ur!!

Ne računajmoč o dejstvu, da se v hudih zimskih časih mož ne more vzdržati 4 ure na odprtem, ako mu ni možno, da se ogreva s hojo, navstaja tu še drugo vprašanje. Stije redarji stanejo državo — oziroma nas — okroglo 10.000 kron na leto. Kedo bo plačeval to veliko svoto le za otročjo zabavico tržaških prenapetnežev?!

Ne bi-li bilo boljše, da državna oblast dajo odstraniti to sporno jabolko — ali pa naj je prepuste v varstvo onim, ki jo žele imeti tam? Redarji naj skrbijo za javni mir in red, ne pa, da izgubljajo čas radi ene "zvezde"! Kam pridemo, ako bi trebalo za sleherni spomenik porabljati po 4 redarje?!

Moj predlog je ta: Ker ni upanja, da bi se to "zvezdno" vprašanje rešilo na drug pameten način, naj oblasti odredijo odstranitev zvezde in mir bo takoj vzpostavljen. Tudi radi nevarnosti, ali celo nesreče, ki lahko zadenejo "zvezdo" stražarje redarje, bo dobro, da se to odpravi.

Recimo, da bi prišlo 20—30 ljudi, ki hočejo sneti zvezdo. Kaj naj stori en stražar? Naj morda strelja ali seka? In ako se ti ljudje oboroženi? Zvezda doli — pa mirna Bosna!

Slovenec.

Na glasbeni šoli St. Jakobske Čitalnice začne s 1. oktobrom t. l. redni pouk. Čas za vpisovanje je samo še danes in jutri. Vpisuje se zvečer od 6—9 v društvenih prostorih (Campo S. Giacomo št. 5 I. nadstr.) Natančneje podatke daja društvo.

Tečaj za poročnike in pomorske kapitane. Upisovanja v kurz za kandidate, ki se hočejo vposloviti kakor poročniki in pomorski kapitani za dolge vožnje, pričnejo dne 25. septembra 1909 na ravnateljstvu navtične sekcije trgovaške in pomorske akademije. Pouk v

omenjenem kurzu prične dne 5. oktobra 1909. Kandidatom, ki niso iz Trsta, podeli navčno ministerstvo podpore, za katere je od danes naprej razpisan natečaj.

Prva jugoslovanska kolesarska dirka. Mlado sicer še, a vendar ne le na športnem, temveč tudi na narodnem polju intenzivno delujoče tržaško kolesarsko društvo "Balkan" priredi prihodnjo nedeljo, dne 26. t. m. svojo prvo jugoslovansko kolesarsko dirko.

Na tej dirki — ki se bo vršila ob črti Ljubljana—Opčine, bodo sodelovale najboljše jugoslovanske kolesarske moči. — Dirkači iz vseh slovenskih in hrvaških kronovin so prijavili aktivno sodelovanje.

Na Opčinah bo ob 9. uri zjutraj pričakovalo dirkače v to izvoljeno razsodišče, kakor tudi drugo za kolesarstvo zanimajoče se občinstvo.

Popoldne se bo vršila na vrtu "Narod. doma" pri sv. Ivanu velika narodna veselica v čast zunanjim gostom, ob kateri priliki se razdeli odlikovanja, oziroma darila med od razsodišča pripoznane prvake-dirkače.

Na popoldansko slavnost k sv. Ivanu bo skupen odhod vseh kolesarjev izpred "Narodnega doma" v Trstu z društveno fanfaro na čelu.

Gotovi smo, da bo slovenska javnost v Trstu in okolici s simpatijo spremljala to prvo večjo prireditev slovenskih kolesarjev na tržaškem ozemlju in da se v obilnem številu vdeleži posebno popoldanske slavnosti.

Za prvo jugoslovansko dirko je došel slavnostnemu odboru dragocen srebrni pokal (coppa), dar tržaških nar. dam "Jugoslovanskemu prvaku". Gosp. V. Ternovec, pred. kol. dr. Balkan, je daroval krasen nar. trak za prvaka. (Znak prvenstva). — Velikodušnim darovateljem priročna hvala!

Odbor T. K. D. "Balkan".

Zahvala. Pokojna g. Kat. Suban je zapustila za deško slov. šolo v Trstu 20 K, katero svoto je g. B. Suban, lastnik pekarnice v ul. dell' Istria, izročil podpisaniemu vodstvu, za kar se isto tem potom najiskrenejše zahvaljuje.

VODSTVO
deške C. M. šole (sv. Jakob).

Poulične demonstracije so se vršile seveda tudi sinoči. Obupani laški liberalci so bili tudi sinoči poslali svoje otročaje, da so po raznih ulicah vpili in se drli z raznimi brezvapešnimi "erviva!" in še manj vapešnimi "abbasso!" Seveda so se demonstrantje zbrali, kakor vedno, pred zloglasno kavarno "Ai Portici di Chiozza". Zbrali so se sinoči precej kasno, namreč šele po 9. uri, ker jih je bila preplašila ploha, ki se je bila vtil malo pred 8. uro.

No, šli so, kakor je to pri njih že tradicionalno, po Corsu do velikega trga in potem nazaj do gori rečene kavarne. Od tam pa dalje po Acquedotto, potem po ulici Chiozza do gledališča Politeama Rossetti, a od tam na trg pred javnim vrtom. Tu jim je Silvio Pagnini z vrat kavarne "Milano" držal navduševalen govor. Ne vemo pa, če se je g. Pagnini morda zmotil, ali je pa porabil, da ni več socialni demokrat, ker je zaključil svoj govor — kakor je to delal, ko je bil še socialist — z vsklikom: "Erviva il socialismo internazionale!", na kar so mu kamoristi navdušeno ploskali, kakor bi bili v delavskem domu v ul. del Bochetto.

Za tem so šli demonstrantje zopet na Acquedotto, kjer so dobili malce hladila svoji cunemogli jezi. Zapezili so namreč dva Slovence, ki sta mirno stala na vogalu ulice dei Bacchi in gledala demonstracijo. Kar so se začeli počasi zbirati okoli njiju. Da bi ju provociral, je eden njih zaupil: "Fora i ševia!", na kar sta Slovenca ostala mirna. Vidiča, da se jih okoli njiju zbira vedno več, sta akušala oditi, na to so pa vti na enkrat — bilo jih je preko 100 — skočili na njiju in začeli jih bitti s pestmi in palicami. Ene mu se je posrečilo, da je — prevrnil najbližjega napadalcev — pobegnil, drugega so pa pretepli do krvi.

S tem so seveda rešili čast Italijanstva Gorice.

Demonstrantov je bilo vseh skupaj kakih 500. Pričakovati je, da gredo drevi zopet

ANTON SKERL

mehanič, zapriseženi izvedenec

TRST, Carlo Goldonijev trg št. 11

Zastopnik tovarne koles in motokoles "Puch"

Popolnjava in zaloga električnih svetilk, luči in predaja grafič. in fotograf. in fonograf. Zaloga priprav na točili p. l. Lastna delavnica za popravilne šiv. stroje, koles, motokoles it. d.

Velika zaloga pripadkov po tovar. cenah.

TELEFON št. 1734.

Ravnatelj

odvetniške pisarne

išče se za Liburnijo (Istra)

Ponudbe na Inseratni oddelk "Edinosti" pod

"Practicus 35"

Cement - Portland

"SALONA"

Družbe "SPALATO"
Anonimno deln. društvo cementa Portland
SALONA.

Letni proizvod: 10.000 vagon.

IZKLJUČNI ZASTOPNIK

Leopold Feiner, Trst

• Pisarna • Zaloga Cementa
ul. Carradori 16 Riva Grumula 2
Telefon 605. Telefon 23-30

Nova prodajalnica manifikturnega blaga

G. F. Della Pietra

• TRST •

ulica Conti št. 10

VELIKA IZBERA

manifikturnega blaga in drobnih predmetov.

Specialiteta: Izdelano perilo za moške in ženske.

Platno in razne tkanine.

Pohištvo

solidno in elegantno

po zmernih cenah

Rafaele Italia

TRST - Via Malcoanton

Aurelio Herbig

Civilni geometer. — Avtorizovan
zapriseženec

Trst, ulica Nuova 42, II. nad.

sprejme merenja, ekskorporacije, instalacije itd.
splošno vsa geometrična dela.

OGLASE

treba naslovljati na "Inseratni oddelk Edinosti".

ALEKS. FRANC MAYER - TRST

žgalnica kave

TELEFON 1743.

Najboljši vir za dobivanje pečene kave.

V odlik. prodajal. obuvala

"Calzoleria Triestina"

Trst, ulica Giosuè Carducci 21

(prej Torrente), dobi se poleg raznih finih čevljev za gospode in gospe sledeče obuvalo po najzmernejših cenah in sicer:

Moški čevlji iz usnja	Boxcalf (za povezati)	Kron 9.60
" " "	Boxcalf (z elastiko)	" 9.60
" " "	Boxcalf Derby	" 10.—
" " "	Boxcalf zap. Triumph	" 10.—

Ravno taki čevlji za dečke 1 krono manj. Vsaki par je iz najfinejšega usnja.

DELO SOLIDNO.

Giuseppe Waldner

TRST - ulica Media 3 - TRST

Zaloga jelovega lesa s prodajo na drobno in debelo. — OKVIRJI iz bukovega in jel. lesa.

Izbera vsakovrstnih obloženih in ostruženih predmetov iz bukovega in jelovega lesa itd.

Božata Izbera obložkov. - Lopate za pekárje.

Mnenje gosp. Dra. M. Charalambieff, Varna

Gosp. J. SERRAVALLO

Trst.

Vaše izvrstno **Železnato Kina-Vino Serravallo (Vino di China Ferruginoso Serravallo)** uporabil sem za svojega triletnega sinčka, ki je po istem kmalu ozdravil. Vrhu tega je priporočam klientom vsakikrat ko se nudi prilika.

VARNA, 10. junija 1908.

Dr. M. Charalambieff.

zalogo pohištva Angelo Palma

TRST, ulica Giosuè Carducci 20, kjer najdete solid. blago

po najnižjih cenah.

Pri nakupovanju jedilnih, spalnih in prejemnih sob, posebne olajšave.

novoporočencem

po mestu. Saj je že njih navada, da demonstrirajo toliko časa, da priključijo dež.

Tržaška mala kronika.

Uzmovč. — Mornarju Atiliju Sturm je predinočjem v ul. Barriera vecchia nek neznan dolgoprt gospodek vkradel uro.

Razsajač in nasilnež. — Ko je predinočjem o polnoči 22-letni dninar Amadej Dardić iz Pazina zapazil na Piazzetti del Pozzo del Mare redarja, je nalašč začel peti in tuliti. Redar ga je posvaril, ali oni je planil proti redarju in ga udaril s palico. Nastal je boj med obema, a dninar je podlegel in redar mu je zveržil roke. Na poti na policijo je večkrat zagrozil redarju in tudi pred uradnikom, ki ga je zaslišaval, se je vedel predrzno in nasilno.

Koledar in vreme. — Danes: Matija rešit, jeta. — Jutri: Kleofa sp.

Temperatura včeraj ob 2. uri popoldne + 23,0 C. — Vreme včeraj: oblačno, zvečer ploha.

Vremenska napoved za Primorsko: Semtertja oblačno, zmerni vetrovi. Temperatura mila.

Društvene vesti.

Balkanovci. Kakor običajno se vrše tudi letos brucovski izpiti in sicer v soboto dne 25. t. m. ob 8. uri zvečer v „Nar. domu“ pri sv. Ivanu.

Ob tej priliki se obelodani tudi 3. št. vilka biksa.

Kakor razvidno je program tega večera jako zanimiv in obeta nam marsikatero presenečenje. — Vabljeni so na to prireditve znanci in prijatelji. Pedel.

Dirkači! Gg. dirkačem, ki se vdeležijo prve jugoslovanske dirke v nedeljo, dne 26. t. m. se nazoja, da je štart v Ljubljani pred tobačno tovarno, in ne pred južnim kolodvorom kakor je naznanjeno.

Gg. dirkači so naprošeni, da se snidejo v soboto zvečer v „Hotelu Lloyd“. „Zdravo!“ Odbor t. k. „Balkan“.

Telovadno društvo TRŽAŠKI SOKOL

Pevska vaja je danes zvečer točno ob 7. in pol (ne ob 8. uri) zvečer v mali dvorani Citalnice. Ker začne sokolski pevski zbor z novimi skladbami pristopijo lahko sedaj novi člani-pevci. Pevovodja.

Moški naraščaj ima telovadbo ob sredah in sobotah od 3. do 4. in pol. — Ženski naraščaj pa iste dni od 4. in pol do 6. ure. Pri naraščaju telovadijo dečki in deklice od 4 leta do 14 leta.

Tržaška gledališča:

POLITEAMA ROSSETTI. — Včeraj se je pri dobro obliknem gledališču ponovila Massenotova opera „Werther“. Danes odmor. Jutri bo predzadnja vprizoritev tega krasnega muzikalnega dela.

Nar. delav. organizacija.

pridei v nedeljo dne 26. septembra t. l. ob 10. uri popoldne v prostorih „Narodnega doma“ v Trstu Velik shod delavcev c. kr. javnih skladišč. Dnevni red: „Gibanje v prosti luki in stališče N. D. O.“

Tovariši! Važnost dnevnega reda je naj boljša vspodbuja! Dolžnost vsakega delavca je, da pride na ta shod.

Zaupnikom N. D. O. v Rojanu. Sestanek se ne bo vršil danes, ampak jutri v soboto v „Kons. društva ob naznanjeni uri.

Vesti iz Goriške.

x Napad. V torek, ko se je delavec Ivan Podgornik vračal iz Trnovskega proti domu, sta ga zadržala napadla brata Ivan in Robert Rijavec. Pretepla sta ga in ranila s kamenjem na glavi ter ga pustila ležati na cesti. Ko so ga sorodniki pogrešali, napotili so se ga iskat in so ga končno našli še vedno na tleh ležečega v mlaki krvi. Obvezali so ga kakor so mogli in v takem stanu prepeljali v goriško bolnišnico.

Deželno norišnico otvorijo, kakor hitro bode imenovano uradniško osobje, predvsem ravnatelj. Čujemo, da je precejšnjo število dobro kvalificiranih prostilcev obeh narodnosti. Takajšni deželni odbor je sestavil organizacijski statut za upravo službe v tem zavodu. Statut temelji na proučevanju računskega ravnatelja Kavčiča, ki se je v ta namen mudil v raznih norišnicah v tu- in inozemstvu.

Listnica uredništva.

Gg. dopisnike prosimo potrpljenje. Radi važnih dogodkov največje aktualnosti, ki se kar vrste eden za drugim, nam ni možno priobčevati dolgih nam stvari tako sproti, kakor bi tudi mi sami želeli.

Restavracija in kavarna Staro na Prosoku se odda v najem. (1678)

KAVA IN SUHO SADJE — po vsakovrstnih cenah. — Vsake kakovosti. — Največja točnost. Raspoložljiva DAVIDE VERSOLATTI, Trst — / — tudi: poštno varje ulica Barriera vecchia 4.

Mala meblirana sobica se odda takoj v ulici Fabio Severo 12, III. 1674

Išče se učenec s plačo. — Mizar Belvedere. 1675

Zgubil se je črn pes. Najditelj naj ga pripelje v ulico San Michele št. 20, kjer dobi tudi nagrado. 1679

Ema Živic diplomirana učiteljica francoščine podučuje v ulici Commerciale št. 15, I. 1676

Lepa meblirana soba pri slovenski družini se odda v najem. Via del Salice št. 4, II. nadstropje. 1680

Prodajo se sodi veliki in mali, novi in stari — Campo Marzio št. 14, sodar. 1647

Iščem pol-delavca za trgovino ali izučenega trgovskega pomočnika. Kje? pove Inseratni oddelek Edinosti. 1655

Slovenci in Slovani! Naznanjam vam, da sem odprl novo slovensko brivnico v ulici Bosco št. 1, vogal Barriera in se toplo priporočam slavnemu občinstvu za mnogobrojen obisk. Jamčim za čisto in dobro postrežbo. Svoji k svojim! Udani Miroslav Kovačič, brivec. 1657

V mesnici Josip Zobec Trst ulica Giovanni Boccaccio št. 6 in v filijalki v Škorklji št. 612.

prodaja se goveje meso lastnega klanja po 44, 48, 52, 68, 72

kakor tudi telečje po 68, 72 in 90 nč. Vampe sveže po 32-36.

Štajerska perutnina. Pastrežba na dom CENE ZMERNE. **Graško meso.**

ZOBOZDRAVNIŠKI AMBULATORIJ

Dr. Viktor Bandel

Trst, ulica San Giovanni 7, I. nads.

od 9. do 1. in od 3. do 6.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Žrebanje nepreklicno dne 6. novembra 1909 ob 8. uri zvečer

Dunajske c. kr. loterije policijskih uradnikov

I. glavni dobitok K 30.000 vrednosti.

Schottenring št. 11 **Srečka stane 1 K.** Srečke se dobivajo v vseh menjalnicah, loterijskih nabirnicah in tobakarnah.

NOVO POGREBNO PODJETJE H. STIBIEL in drug se je preselilo na

Corso 49 (Piazza Goldoni)

z bogato opremo završeno vrstni pogreb. in prodajalnice mrtvaških predmetov in vsakovrstnih vencev iz umetnih cvetlic perle, porcelana. — Velika zaloga

voščenih sveč Prodaja na debelo in drobno.

Prvo primorsko podjetje za prevažanje pohištva in speditij. podjetje

Rudolf Exner, Trst

VIA DELLA STAZIONE št. 17

Filijalke: v PULI, CORICI, REKI in GRADEŽU

Prevažanje pohištva na vse kraje tu- in inozemstva v saprtih patentnih vozovih za pohištvo, dolgih 6 do 8 metrov.

Pošiljanje predmetov, ki se jemljejo na potovanje in prevažanje blaga na vse svetovne proge. Sprejema se tudi pohištvo in druge predmete v shrambo v lastna za to pripravljena suha skladišča.

EDINI TRŽAŠKI ZAVOD ZA ČIŠČENJE

IN SHRANJEVANJE PREPROG „VACUM CLEANER“.

Točna in solidna postrežba.

NOVI DOHODI v dobroznani prodajalnici oblek

Alla città di Trieste, Trst ul. G. Carducci 40 (prej Torrente)

Velika izbira moških oblek od K 14 do 44, deških od K 8 do 28. — Obleke za otroke od 3 do 10 let od K 2 do 16. Zaloga tu- in inozemskega blaga za obleke po meri, ki se izvršujejo v lastni delavnici. *Specijaliteta hlač, jop in srajce za delavce, po neverjetno nizkih cenah.

„Alla città di Trieste“ Trst, ul. G. Carducci 40 (prej Torrente)

Za one, ki stanujejo v bližini — kolodvora južne železnice.

Včeraj se je odprla v ulici Benvenuto Cellini (vogal ulice Carla Ghaga)

nova mesnica E. Concilia

kjer najde P. N. občinstvo najboljšo vrsto volovskega mesa, tolminka teletine, janjčka, poulards znane trdke SIMON JANE v Gradcu, osoljenih in okajenih jezikov in razsvrsto divjačino. Postrežba na dom. — CENE ZMERNE

V tej mesnici posvečalo se bo posebno pažnjo higijeni.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Gostilna „Al Ginnasio“ ul. Squero nuovo 7 ima pijače in jedila prve vrste. Priporočila se slavn. občinstvu za obilen obisk H. Kosič. 1237

Velika zaloga koles RUDOLF RÖTL

TRST, ul. Acquedotto 21. Telefon 1238.

Zaloga koles: Peugeot, Wafferrad, Standard od 150 kron naprej. Pnevmatiki in potrebščine.

Mehanična delavnica. Hitra postrežba. Cene zmerne.

Caro & Jellinek

Družba z omejenim poroštvom

Internacionalno prevažanje in selitve

na vse kraje

s posebnimi zaprtimi vozovi.

Telef. 16-27. Trst - Ulica Carradori 15 - Trst.

Giuseppe Grisi

Uvoz in izvoz jajc in perutnine

— Izključna prodaja perutnine —

Trst - ulica Campanile št. 15

vis-à-vis Alberti

O priliki Binkoštnih praznikov veliki dohodi kokoši. Specijaliteta: letošnji piščanci za pečenje in praženje. Poulards, gosli (stare tri leta), kakor tudi PURANI.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

HOTEL „ABBAZIA“

Ulica Geppa št. 20, Trst

(Piazza Caserma) popolnoma prenovljen in preskrbljen z vsem komfortom. Sobe od K 2— naprej. Omnibus k vsakemu vlaku. Restavracija slov. in nemško kuhinjo. Cene zmerne. Udani J. Woschitz.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Majcen Miloš

mizar - Trst - ulica Leo št. 2

priporočila slavnemu občinstvu

svojo mizarnico.

Izdeluje vsakovrstno, tudi NAJFINEJŠE POHIŠTVO

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Hočete se prepričati?

obiščite velika skladišča

Marije ud. Salarini

Ponte della Fabra 2 | ul. Poste Nuove

(vogal Torrente) Alla città di Londra

Velik izbor izgotovljenih oblek za moške in dečke kostumi za otroke. Površniki, močne jope, kožuti in rarnih paletotov. Obleke za dom in čelo. Delavske obleke. Tirolski loden. Nepremočljivi plašči (pristni angleški). Specijaliteta: blago tu- in inozemskih tovarn. Izgotovljajo se obleke po meri po najnovejši modi, točno, solidno in elegantno po nizkih cenah.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Nova prodajalnica ur in dragocenosti

G. BUCHER

(ex drug Drag. Vekjeta)

CORSO št. 38 — TRST

Naproti prijazni prodaji. DRUG VEKJETA.

Regati izbor zlatanino, srebrnino, dragocenosti in žepnih ur. Kupuje in zmenjuje stare zlate in srebre s novimi predmeti. — Sprejema naročila in popravila vsakovrstne, srebrnino in lopne ure. Cene zmerne.

Tvrška Pavel Weiss & Co.

prodaja

na račun Privilegovane zemaljske banke

za Bosnu in Hercegovinu

Iz svoje zaloge v ulici Valdirivo 24

bosniški oves

po dnevnih cenah.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Izvoz jajc, čajne- ga, kakor tudi navadnega masla. : Postrežba na dom.

Luigi Musico

TRST, VIA SAN MAURIZIO 9

Postrežba na dom.

Štajerskih in fur- lanskih kokoši in razne divjačine. ::